

УДК 342.951(477):251.74: DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2025.2.12364.63-027.553>

Наталя Олексіївна Гром,

Харківський національний університет внутрішніх справ (аспірант);

 <https://orcid.org/0009-0005-1677-2982>,

e-mail: grom260579@gmail.com

ЕФЕКТИВНІСТЬ ТЕРМІНОВОГО ЗАБОРОННОГО ПРИПИСУ ЯК ІНСТРУМЕНТА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Досліджено ефективність термінового заборонного припису як ключового інструмента запобігання та протидії домашньому насильству в сучасних умовах. Проаналізовано його правову природу та значення оперативності застосування в реагуванні на випадки насильства. Особливу увагу приділено ролі оцінки ризиків як фундаментального елемента, що визначає доцільність і своєчасність винесення припису, а також його потенційний вплив на подальшу поведінку кривдника та безпеку потерпілої особи. Досліджено практичні аспекти застосування термінового заборонного припису, окреслено виклики, що постають перед правоохоронними органами, та висвітлено унікальні характеристики цього інструмента.

Ключові слова: домашнє насильство, терміновий заборонний припис, запобігання насильству, ефективність, оперативність, оцінка ризиків, захист постраждалої особи.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Домашнє насильство залишається однією з найгостріших проблем сучасного суспільств, що завдає непоправної шкоди постраждалим від нього та порушує основоположні права людини. Із метою ефективної протидії цьому явищу законодавець, орієнтуючись на європейський досвід, упровадив низку спеціальних інструментів, серед яких терміновий заборонний припис (далі – ТЗП). Терміновий заборонний припис – це захід протидії домашньому насильству, що виконує дуже важливу функцію – забезпечення особистої фізичної та психоемоційної безпеки постраждалої особи. Його специфіка полягає в оперативності застосування та здатності негайно зупинити насильство, ізолювати кривдника від жертви і запобігти рецидиву. Однак, незважаючи на потенціал цього інструмента, його застосування на практиці потребує всебічного аналізу. Попри зазначені чесноти ТЗП частота випадків повторюваності насильства дає підстави засвідчити, що існують і недоліки. Окремого аналізу потребує проведення допоміжного

методу – оцінки ризиків, що є підґрунтям до винесення поліцейськими ТЗП. Чи завжди оцінка, що проведена на місці події, є достатньо об'єктивною і точною для ухвалення такого рішення та чи справді ТЗП є надійним щитом для постраждалих осіб? Із метою отримання відповідей на ці питання нами був здійснений глибокий аналіз як самого ТЗП, так і його допоміжного засобу – оцінки ризиків.

Стан дослідження проблеми

Наразі вчені-адміністративісти активно присвячують свої наукові праці спеціальним заходам щодо протидії домашньому насильству, адже ця проблематика залишається однією з найгостріших соціальних викликів сьогодення та потребує негайного і комплексного реагування. Зокрема, праці вчених адресовані окремому інструменту спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству – терміновому заборонному припису (К. Б. Левченко, М. М. Легенька [1], В. В. Медведська, Л. О. Головки, В. М. Висоцький [2], Р. М. Опацький [3], Н. М. Притолок [4], Л. М. Сукмановська [5] та ін.).

Мета і завдання дослідження

Мета статті полягає у проведенні всебічного комплексного аналізу ефективності ТЗП як ключового інструмента спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству в умовах сучасних викликів. Поставлена мета передбачає виконання таких завдань: 1) з'ясування юридичної природи ТЗП і процедури його застосування; 2) аналізу законодавчих приписів, які регламентують його реалізацію; 3) визначення характерних відмінностей, що відрізняють його від інших спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству.

Наукова новизна дослідження

Використано комплексний підхід до оцінки ефективності термінового заборонного припису як інструмента протидії домашньому насильству, що базується на поглибленому аналізі його оперативності та ключової ролі оцінки ризиків з урахуванням критичного ставлення судової системи до поліцейських рішень.

Виклад основного матеріалу

У чинному законодавстві закріплене легальне визначення ТЗП, тож принципових розбіжностей щодо тлумачення його сутності в науці адміністративного права немає. Так, відповідно до п. 16 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» ТЗП стосовно кривдника – це спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України (далі – НПУ України) як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров'я постраждалих осіб та недопущення продовження чи повторного вчинення

такого насильства. Положення п. 4 ст. 10 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» наділяє органи НП України «ексклюзивним» правом застосування щодо кривдника такого спеціального заходу, як ТЗП.

Процедура винесення ТЗП регламентована Порядком винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 1 серпня 2018 р. № 654¹. Терміновий заборонний припис виноситься у двох випадках: у разі подання заяви постраждалою особою; за ініціативою уповноваженого працівника поліції. Водночас незалежно від випадку винесення ТЗП потребує попереднього проведення оцінки ризиків учинення домашнього насильства.

Проведення оцінки ризиків учинення домашнього насильства врегульовано Порядком проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства, затвердженим спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства соціальної політики України від 13 березня 2019 р. № 369/180². Він дає змогу визначити ступінь небезпеки, у якій перебуває постраждала особа, ризики ймовірності продовження домашнього насильства та вірогідності його повторення, а також спрогнозувати ймовірність настання тяжких чи особливо тяжких наслідків, які будуть оцінені працівником поліції за рівнем небезпеки та стануть основою вибору конкретних видів зобов'язань для кривдника.

Оцінка ризиків учинення домашнього насильства здійснюється для з'ясування меж небезпечності домашнього насильства, встановлення рівня реальної небезпеки настання таких ризиків і прогнозування можливих наслідків. Проведення такої оцінки – це фактично зріз ситуації, у якій перебуває постраждала особа на момент реагування, хоча перед проведенням процедури уповноваженому працівнику органу поліції слід зазначити, що оцінка ризиків має охопити не тільки подію, що сталася, а всю історію вчинення домашнього насильства (у разі наявності такої). Під час бесіди працівника поліції з

¹ Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 29.04.2025).

² Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника : наказ МВС України від 01.08.2018 № 654 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-18> (дата звернення: 29.04.2025).

постраждалою особою поліцейський має забезпечити насамперед її право на безпеку, а потім право на інформацію, тобто забезпечити підтримку при першому контакті, проінформувати про можливість отримання правової, медичної, психологічної допомоги тощо, право надавати пояснення й отримувати інформацію про хід та розгляд справи. Працівнику поліції слід уникати випадків недооцінювання загрози, яку може становити кривдник, та забезпечити безпеку постраждалій особі негайно, у вигляді ТЗП, адже цей спосіб захисту є найоперативнішим і найефективнішим.

Слід також зауважити, що наразі оцінка ризиків учинення домашнього насильства передбачена лише стосовно дорослої особи, щодо дітей спеціально розробленого опитувальника не існує, натомість частка дітей, що потерпають від домашнього насильства, досить значна, урахувуючи той чинник, що дитина-свідок – це постраждала дитина. У ст. 26 Стамбульської конвенції наголошено на тому, що під час надання допомоги постраждалій особі слід приділити належну увагу дітям, що стали свідками усіх форм насильства, зокрема провести психосоціальну консультацію¹. Діти, особливо підлітки, емоційно чутливі, зазнають як прямого, так і опосередкованого впливу через насильницьку поведінку в колі рідних, а отже, потребують особливого підходу. А. Ман і Т. І. Бугаєць пропонують розробити оцінку ризиків саме для дітей, що стали свідками – потерпілими від домашнього насильства та адаптувати її під їхні насамперед вікові особливості [6, с. 17].

Оцінка ризиків учинення домашнього насильства проводиться поліцейським із постраждалою особою у формі бесіди, а сам документ має форму опитування, що містить 27 запитань. Працівник поліції згідно із бланком ставить запитання потерпілій особі й, отримуючи відповідь, проставляє відповідні позначки у графах «так», «ні» або «без відповіді» / «не відомо». Залежно від отриманих відповідей поліцейський визначає рівень небезпеки: «високий», «середній» та «низький», та приймає рішення про винесення ТЗП. Дві ствердні відповіді на запитання 1–6 та безліч аналогічних – із 7 по 27 запитання форми оцінки ризиків дають підстави поліцейському оцінювати рівень небезпеки для постраждалої особи як високий. Позитивні відповіді на запитання 1–6 дають підстави побоюватися за життя постраждалої особи, оскільки йдеться про погрози застосувати зброю чи інші предмети для позбавлення життя постраждалої особи або дітей, також постраждала особа має реальне підґрунтя припускати

¹ Конвенція Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : від 11.05.2011 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11 (дата звернення: 29.04.2025).

вчинення щодо неї фізичних дій загрозливого характеру на тих підставах, що такі дії вже вчинялися стосовно неї протягом року. За високого рівня небезпеки припис виноситься обов'язково. У випадках, коли навпроти всіх запитань проставлено відмітку «без відповіді» / «не відомо», рівень небезпеки також слід uważати високим, оскільки такі відповіді свідчать про заляканість жертви та про потенційну загрозу.

Середній рівень небезпеки оцінюється за однієї відповіді «так» на запитання 1–6 та сім «так» на запитання 7–27 або жодної позитивної на запитання 1–6, але чотирнадцять і більше позитивних відповідей на запитання 7–27. Низький рівень небезпеки за однієї ствердної відповіді на запитання 1–6 та не більше як шість із 7–27 або не більше тринадцяти позитивних відповідей на цей блок запитань. За середнього та низького рівнів небезпеки працівник поліції на власний розсуд, урахувавши індивідуальні особливості кожної справи та особу кривдника, приймає рішення про винесення ТЗП. Натомість суди здебільшою не вважають ініціативу уповноваженого представника НП України та його «власний розсуд» правомірними підставами для винесення ТЗП.

Наприклад, до Закарпатського окружного адміністративного суду звернулася особа, щодо якої інспекторами сектору протидії домашнього насильства Ужгородського районного управління поліції було винесено ТЗП, з проханням визнати його протиправним та скасувати. У рішенні від 1 червня 2022 р. у справі № 260/1269/22 суд зазначає: «Встановлення факту домашнього насильства лише за заявою особи, яка начебто піддавалась домашньому насильству, у випадках, коли інша особа (кривдник) заперечує вчинення домашнього насильства, не може бути об'єктивним»¹. Наведений уривок викликає багато питань і критики. По-перше, така критика стосується встановлення факту домашнього насильства лише за заявою особи, адже виявлення та протидія домашньому насильству і ускладнюється тим, що подія відбувається здебільшого тільки між двома учасниками, рідше за участю свідків, тому коли постраждала особа звертається із заявою до органів поліції, цей документ стає рушійною силою, що запускає механізм її захисту. По-друге, уживаючи слово «начебто», суд уже піддав сумніву саму подію домашнього насильства. По-третє, вираз «у випадках, коли інша особа (кривдник) заперечує вчинення домашнього насильства, не може бути об'єктивним» безпосередньо

¹ Постанова Закарпатського окружного адміністративного суду від 01.06.2022 : справа № 260/1269/22 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104568494> (дата звернення: 29.04.2025).

пов'язаний із першим уривком тексту, що стосується заяви особи про вчинення щодо неї домашнього насильства та абсолютно нівелює роботу всіх залучених уповноважених суб'єктів із протидії домашньому насильству, адже у своїй абсолютній більшості кривдник заперечуватиме вчинення ним скоєного правопорушення, однак це не має слугувати автоматичній недовірі постраждалій особі.

Наведемо ще один приклад. До Львівського окружного адміністративного суду з позовом звернулася особа, щодо якої працівниками управління патрульної поліції у Львівській області було винесено ТЗП. Особа вважала припис незаконним та просила скасувати його. За результатами заповнення форми оцінки ризиків учинення домашнього насильства інспектор поліції визначив рівень небезпеки як низький. Суд у своєму рішенні зазначив таке: «Якщо рівень небезпеки оцінюється як низький, а інші чинники/обставини, що можуть вплинути на рівень небезпеки, відсутні, терміновий заборонний припис стосовно кривдника в силу вимог абзацу 2 пункту 7 розділу II Порядку № 369 виноситься на розсуд поліцейського уповноваженого підрозділу поліції»¹. При цьому суд зазначає, що «аналіз змісту наданих доказів пояснень не дає змоги достеменно встановити судом, що позивач вчинила дії стосовно того, що вимагала у особи віддати їй мобільний телефон, чим завдала фізичного болю та психологічних страждань»². Водночас суд зауважив, що у формі оцінки ризиків учинення домашнього насильства не зазначено чинників, які б підвищували кривдником ступінь правопорушення економічного характеру, тобто не позбавляли постраждалу особу їжі, не створювали перешкод у можливості лікуватися чи працювати тощо. Суд у своєму рішенні дійшов висновку, що прийняття ТЗП працівником поліції не було необхідним заходом врегулювання конфлікту, який мав місце. Також суд зазначив, що визначені Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» інструменти для запобігання та протидії домашньому насильству повинні застосовуватися за своїм прямим призначенням та не можуть бути способами впливу на особу в «сімейних конфліктах».

Після проведення оцінки ризиків поліцейський уповноваженого підрозділу поліції долучає форму оцінки ризиків учинення домашнього насильства до матеріалів, зібраних за фактом учинення такого насильства. Бланк оцінки ризиків має обґрунтовувати винесення

¹ Рішення Львівського окружного адміністративного суду від 19.02.2024 : справа № 380/26239/23, провадження № П/380/26448/23 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117148519> (дата звернення: 29.04.2025).

² Там само.

ТЗП у справі – саме такий підхід превалює в судовій практиці. Наприклад, постановою Деснянського районного суду м. Чернігова від 18 березня 2024 р. № 750/3643/24 ухвалено таке рішення: матеріали справи про адміністративне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, повернути начальнику Управління патрульної поліції в Чернігівській області для доопрацювання та належного оформлення у зв'язку з тим, що в матеріалах справи відсутні результати оцінки ризиків учинення домашнього насильства. У постанові наголошено, що «відсутність результатів оцінки ризиків вчинення домашнього насильства впливає на визначення судом виду адміністративного стягнення, що відповідав би встановленому рівню небезпеки особи за результатами проведення оцінки ризиків поліцейським»¹. Більшість судів розглядають форму оцінки ризиків належним і допустимим доказом учинення домашнього насильства поряд з іншими. Попри це наявні випадки, коли суд не вважав цей документ доказом у справі. Так, у постанові Зарічанського районного суду м. Суми зазначено, що «форма оцінки ризиків не є доказом по справі, а є лише суб'єктивним баченням працівника правоохоронного органу на події, що не був безпосереднім їх очевидцем»².

Після проведення оцінки ризиків учинення домашнього насильства, визначивши рівень небезпеки, уповноважений працівник поліції приймає рішення про винесення стосовно кривдника ТЗП і можливість застосування таких заходів: «1) вимога залишити місце проживання чи місце перебування постраждалої особи; 2) заборона на вхід і перебування в місці, де проживає постраждала особа; 3) заборона контактувати з постраждалою особою в будь-який спосіб» (п. 2 ст. 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»)³. Серед указаних заходів найчастіше застосовується заборона контакту з постраждалою особою.

Беззаперечно, заходи й зобов'язання, що передбачені ТЗП, є дієвими та ефективними, оскільки всі вони спрямовані на ізоляцію постраждалої особи від кривдника, заборони та зобов'язання мають

¹ Постанова Деснянського районного суду м. Чернігова від 18.03.2024 : справа № 750/3643/24, провадження № 3/750/1393/24 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117735844> (дата звернення: 29.04.2025).

² Постанова Зарічанського районного суду м. Суми від 10.09.2024 : справа № 591/8498/24, провадження № 3/591/2135/24 // Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121490605> (дата звернення: 29.04.2025).

³ Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 29.04.2025).

призупинити чинити акти придушення волевиявлення постраждалої особи та дати змогу запобігти заподіяння шкоди її психічному та фізичному здоров'ю. З урахуванням оцінки ризиків та всіх обставин справи задля недопущення повторення домашнього насильства працівник поліції встановлює термін, на який виноситься ТЗП – до 10 діб. Строк припису теж визначається на власний розсуд працівника поліції. Якщо на момент винесення ТЗП кривднику не виповнилося 18 років, то застосовувати зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи та заборону на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи працівнику уповноваженого органу поліції забороняється. Терміновий заборонний припис складається на спеціальному бланку у трьох примірниках. Оригінал ТЗП видається під підпис кривднику, а копія – постраждалій особі, інша залишається в уповноваженого працівника поліції. У разі відмови отримати оригінал припису кривдником, про це засвідчується підписами свідків події.

За порушення вимог ТЗП настає адміністративна відповідальність за ст. 173-8 Кодексу України про адміністративні правопорушення, якою передбачено вчинення двох діянь: неповідомлення органів НП України про місце свого тимчасового перебування та безпосередньо невиконання обмежень, передбачених ТЗП.

Повідомлення кривдником місця свого тимчасового перебування фіксується органом поліції в журналі реєстрації повідомлень про місце тимчасового перебування кривдника, якому винесено ТЗП стосовно кривдника, що знаходиться в черговій частині підрозділу поліції. Про обов'язок кривдника, стосовно якого винесено терміновий заборонний припис, відповідно до котрого він повинен залишити спільне місце проживання з постраждалою особою та повідомити органи поліції про своє тимчасове місце проживання, зазначено в п. 8 ст. 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»¹ та п. 19 Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 1 серпня 2018 р. № 654². Зауважимо, що до

1 Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 29.04.2025).

2 Про затвердження Порядку винесення уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України термінового заборонного припису стосовно кривдника : наказ МВС України від 01.08.2018 № 654 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0965-18> (дата звернення: 29.04.2025).

9 грудня 2024 р. у жодному нормативно-правовому акті не було визначено строк повідомлення органів поліції про своє тимчасове місце перебування, що негативно позначалось на процесі правозастосування. Відповідно до даних Департаменту превентивної діяльності НП України за 9 місяців 2024 р. у 21117 випадках кривднику винесено зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи, а у 837 – складено протоколи про адміністративні правопорушення за неповідомлення кривдником про місце свого тимчасового перебування, що становить 3,9 %¹.

Низький відсоток складення протоколів про адміністративні правопорушення за неповідомлення кривдником про місце свого тимчасового перебування свідчить про те, що виявлення та фіксація цього правопорушення не була пріоритетним напрямом діяльності уповноважених підрозділів НП України. Крім того, ті протоколи, які були складені за вказаними фактами під час розгляду в судових засіданнях, не стали приводом для притягнення осіб до відповідної адміністративної відповідальності.

Низка науковців «стурбовані» тим фактом, що припис щодо зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи порушує права кривдника. У своїй науковій роботі С. В. Родін акцентує увагу на порушенні уповноваженими працівниками поліції конституційних прав кривдника, а саме порушення права на житло, та пропонує законодавчо зобов'язати органи місцевого самоврядування забезпечити житлом кривдників, з виробленням певного механізму сплати за послуги проживання у муніципальному житлі [7, с. 155]. З одного боку, справді, особа на певний час обмежується у своїх конституційних правах, а з іншого – кривдник, учинивши домашнє насильство (будь-якого характеру), обмежив жертву у найголовнішому її праві – праві на свободу від насильства. Проте Україна з часів своєї незалежності, ставши суверенною, демократичною державою та обравши курс на євроінтеграцію, реалізує концепцію людиноцентризму, відповідно до якої людина, її життя, здоров'я, честь та гідність, а також недоторканність – найбільший пріоритет держави та найвища соціальна цінність². Із цією концепцією цілком узгоджується підхід, використаний у Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», який насамперед спрямований на захист жертви та реалізується шляхом: негайного реагування на

1 Про розгляд запиту на інформацію : лист Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України від 06.11 2024 № 1522312024.

2 Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 29.04.2025).

випадки вчинення домашнього насильства; винесення заборонних і обмежувальних приписів; пріоритетного забезпечення безпеки жертви. Упровадивши спеціальні заходи щодо протидії домашньому насильству, держава проголосила нульову толерантність стосовно домашнього насильства.

Висновки

Застосування ТЗП стосовно кривдника має власну специфіку, яка полягає в такому:

- наявність тенденції щодо детального врегулювання процесуального аспекту винесення ТЗП і притягнення до адміністративної відповідальності за його порушення, пов'язаної з ратифікацією положень Стамбульської конвенції;
- ця процедура реалізується виключно компетентними працівниками органів НП України;
- винесення ТЗП неможливе без здійснення іншої процедури – проведення оцінки ризиків учинення домашнього насильства;
- така діяльність підлягає обов'язковому документуванню, правила та форми якого встановлені чинним адміністративним законодавством;
- метою реалізації цієї адміністративної процедури є негайне припинення домашнього насильства та попередження його продовження;
- власне ТЗП відрізняється від решти спеціальних заходів протидії домашньому насильству своєю оперативністю та ефективністю.

Список бібліографічних посилань: **1.** Левченко К. Б., Лєгєнька М. М. Терміновий заборонний та обмежувальний приписи як спеціальні форми реагування на випадки домашнього насильства: міжнародний досвід і національна практика. *Право і безпека*. 2018. № 4 (71). С. 60–65. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2018.4.08>. **2.** Medvedska V., Golovko L., Vysotskyi V. Prospects for Improving Administrative and Legal Support for the Application of an Urgent Restraining Order. *Problems of Modern Transformations. Series: Law, Public Management and Administration*. 2024. No. 2. Pp. 32–39. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-12-01-01>. **3.** Опацький Р. М. Проблематика застосування термінового заборонного припису // Актуальні проблеми запобігання та протидії домашньому насильству : матеріали регіонал. наук.-практ. семінару (м. Дніпро, 5 груд. 2023 р.) / МВС України, Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2023. С. 139–141. **4.** Притолок Н. М. Адміністративно-правове регулювання реалізації спеціальних заходів з попередження насильства в сім'ї : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Кропивницький, 2022. 252 с. **5.** Сукмановська Л. М. Суб'єкти застосування спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 10. С. 433–

437. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-10/104>. **6.** Ман Л., Бугаєць Т. І. Стандарти й методика оцінки ризиків для різних зацікавлених сторін в Україні: подальші кроки реалізації міжнародних стандартів щодо гарантування безпеки постраждалих від насильства стосовно жінок та домашнього насильства : аналіт. звіт. Київ, 2020. 106 с. **7.** Родін С. В. Права аб'юзера у провадженні у справах про домашнє насильство (адміністративно-правовий аспект). *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 1. С. 153–157. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.1.26>.

Надійшла до редколегії 20.05.2025

Прийнята до опублікування 10.06.2025

Hrom N. O. The Effectiveness of Restraining Orders as a Tool for Preventing and Countering Domestic Violence

The article provides a comprehensive analysis of the effectiveness of a special measure to combat domestic violence – an emergency restraining order – as a key tool in the system of preventing and combating domestic violence. It examines its specific features, which consist of its rapid application, prevention of harm to the mental and physical health of the victim, and the ability to immediately isolate the abuser from the victim without lengthy bureaucratic procedures. Particular attention is paid to the role of risk assessment at the stage of issuing an emergency restraining order, the challenges faced by law enforcement agencies, including mistrust on the part of judges. It has been found that, despite the potential of this institution, judicial practice often demonstrates distrust of police decisions to issue emergency restraining orders based on risk assessment and personal conviction, which ultimately negates the key advantages of the order, such as speed and effectiveness. The article also examines the complex issue of the violation of the constitutional rights of abusers in the case of issuing an emergency restraining order against them, which, although aimed at protecting the victim, nevertheless temporarily restricts certain rights of the person suspected of domestic violence. In conclusion, the properties of an emergency restraining order are outlined, including the following: a tendency to regulate in detail the procedural aspects of issuing an emergency restraining order and bringing administrative liability for its violation, related to the ratification of the provisions of the Istanbul Convention; the fact that this procedure is carried out exclusively by competent employees of the National Police of Ukraine; the impossibility of issuing an urgent restraining order without carrying out another procedure – conducting a risk assessment of domestic violence; mandatory documentation, the rules and forms of which are established by current administrative legislation; the purpose of this administrative procedure is to immediately stop domestic violence and prevent its continuation; the efficiency and effectiveness of this measure.

Keywords: domestic violence, emergency restraining order, violence prevention, effectiveness, efficiency, risk assessment, victim protection.

